

THESS LXVI.

*Explicantur alii textus Scripturae, qui a nonnullis
opponuntur.*

« Nihil magis pertinent ad docendam praedestinationem gloriae ante
» praevisa merita supernaturalia textus alii, qui a theologis quibusdam
» proferri solent Sap. IV. 11; Matth. XXIV. 22. 24; Act. XIII. 48; Rom.
» VIII. 28-30. »

Sicut Rom. IX. ita et locis quibusdam aliis Scripturae non modo haeretici abutuntur ad suum errorem de absoluta praedestinatione et reprobatione persuadendum, quem in thesi LIV. confutavimus; sed etiam quidam doctores catholici ad testimonia huiusmodi non recte provocant, ut ex iis suam opinionem confirment de praedestinatione ante praevisa merita. Accedit id, quia parum sunt solliciti, ut discant in contextibus, de qua electione et praedestinatione in locis singulis sermo sit; utrum eius obiectum sit revera gloria aeterna seorsim spectata, an potius donum gratiae, vel tota series donorum quae a gratuita gratia incipit; utrum de voluntate antecedente omnem praevisionem iustitiae et sanctitatis agatur, an de voluntate consequente, quae hanc praevisionem supponat. Videntur enim sibi persuasisse, praedestinationem et electionem in Scripturis numquam referri ad aliud obiectum quam ad aeternam gloriam tamquam ad finem absolute praedefinitum, ad quem deinde merita tamquam media decernantur, ut ipsi quidem ordinem inter coelestem gloriam et merita gratiae sibi composuerunt. Haec autem quam falsa sint, satis ostendimus th. LX. Paucis examinabimus testimonia quatuor in enuntiatione theseos indicata; nam de Eph. I. 45. sq. ex quo loco etiam quidam velitantur, non videtur operae pretium quidquam addere iis, quae paucis attigimus th. LX.

1º Adfertur Sap. IV. 11: « raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius. » Ex his verbis serio argumentantur in hunc modum: quando Deus praevidebat, iustum lapsurum, si diutius viveret, illum rapit morte immatura; ad decennam mortem Deus adductus est, inquit, quia antece-

denter noluit illum labi; hoc antecedens Dei propositum impediendi finalem lapsum connotat voluntatem absolutam illum iustum salvandi. Ergo voluntas absoluta salutis praecedit et imperat electionem mediorum. Vide cl. P. Cercia Apparat. de Grat. lect. VII. p. 145.

At vel obvia verborum inspectio ostendit, nihil hic dici aliud, nisi quod mors immatura non est malum, ut vulgus aestimat, sed magnum bonum a Deo collatum, ut homo adhuc innocens « periculis vitae huius et temptationum subtrahatur incerto, » quemadmodum loquitur Augustinus (supra p. 489.). Si autem hoc magnum Dei beneficium laudari non potest, quin eo ipso asseratur praedestinatio ante praevisa merita, sane fateor Christianos universos in hac esse sententia praedestinationis ante praevisa merita. Interim videamus contextum. Induxerat Sapiens c. II. impios Epicureorum more negantes animae immortalitatem, totamque felicitatem constituentes in voluptatibus scelestissimis huius vitae, simulque iustum eis contrarium internecino odio persequentes. Inde cc. III-V. comparationem instituit inter impios qui nunc videntur felices, in futurum erunt infelicissimi, ac inter iustum qui in hac vita videtur miser, in futura erit beatissimus, ut probet aerumnas huius vitae iusto non esse vera mala, sed eas a Deo vel permetti vel immitti ad maius eius bonum (cf. Rom. VIII.). Nominatim his capitibus III. et IV. confert impii vitam longaeam et numerosam prolem cum morte immatura et orbitate iusti. Hanc itaque mortem ait IV. 7-15. iusto non esse malum sed bonum magnum et a Deo ordinatum ex dilectione, qua iustum ob eius vitae sanctitatem adamat. « Iustus si morte praeooccupatus fuerit, in refrigerio erit » v. 7. Ergo ea mors immatura non est malum. « Placens Deo factus (iustus ille) est dilectus (ἐνχρεστος θεω γενουσιος ἡγαπηνος); et vivens inter peccatores translatus est » v. 10. (1). Quia virtute sua Deo placens factus est, ideo

(1) Per se patet, tempus aoristum non esse praeteritum historicae narrationis, sed tempus indefinitum. Referuntur scilicet omnes hae sententiae ad primam conditionatam: si iustus morte praeooccupatus fuerit, tum credendum, quod factus Deo placens dilectus est etc.

Deus eum dilexit et beneficiis afficit, inter quae beneficia et dilectionis testimonia est, quod Deus eum eripuit e medio impiorum, inter quos vivere non est parvum malum, et transtulit in refrigerium, quod est magnum bonum. Hoc ipsum magis explicat. « Raptus est (quod versiculo antecedente dixerat: translatus est), ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio ($\delta\omega\lambda\sigma$) deciperet animam illius. Fascinatio enim nugacitatis ($\phi\chi\lambda\sigma\tau\eta\tau\varsigma$ improbitatis) obscurat ($\chi\mu\alpha\nu\rho$: evanescere facit) bona, et inconstantia ($\rho\epsilon\mu\beta\alpha\sigma\mu\varsigma$ vagatio huc illuc transvolans, numquam satiata) concupiscentiae transvertit sensum sine malitia » ($\nu\omega\chi\alpha\kappa\chi\omega\varsigma$ mentem innocentem) v. 11. 12. Tantum scilicet malum est, tantum periculum vivere inter peccatores, ut etiam iusti facile pervertantur, velut fascinati ipsa propinquitate improbitatis et gyrovagae concupiscentiae improborum. « Consummatus in brevi explevit tempora multa » v. 13. Coram Deo eius vita licet brevis aequivalet vitae longissimae; non ergo dolendum de morte immatura. « Placita enim erat Deo anima illius (paulo ante = placens Deo factus), propter hoc properavit educere illum de medio iniquitatum » v. 14. (paulo ante = « vivens inter peccatores translatus est; » « raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius »).

Vides versiculos 7. 10. 11. 14. omnes nihil enuntiare aliud quam magnum pro homine iusto beneficium mortis quantumvis immaturae, quia per eam iustus transfertur in refrigerium et eripitur periculis perversionis (1). Hoc autem beneficium Deus non dicitur conferre, quia ante praevisam iustitiam eum praedestinavit ad vitam aeternam; sed dicitur Deus diligere iustum propter eius sanctitatem, et ex hac dilectione consequente ad sanctitatem eum transferre, rapere, educere de medio iniquitatum per mor-

(1) Nexus intimus horum versiculorum ex dictis de contextu totius loci est evidentissimus. Unde non possumus consentire viro docto, qui scripsit: « Haec v. 10. et 14. non referuntur ad eundem iustum de quo supra v. 11; sed ad alium, ut expediti contextum per se patet. » Propter nexus demonstratum mihi expediti contextum evidenter patet, non posse v. 10. 14. de uno, et interiectum versiculum 11. de alio intelligi. (Cf. cl. P. Cercia l. c. p. 146.).

tem, dum iustus est; ac propterea etiam consequenter ad sanctitatem ei decernere vitam aeternam, quae cum tali morte est connexa, et propter quam connexionem mors habet rationem beneficii. Dei itaque propositum impediendi finalem lapsum iusti includit praevisionem iustitiae, consequenter ad quam praevisionem Deus vel gratuito vel ex merito congruo, quod posterius Sapiens h. l. p. oculis habet, decernit beneficium mortis in iustitia atque ideo etiam vitam aeternam. Non ergo Deum absoluta voluntate vitam ante omnem iustitiae praevisionem praedestinasse, sed potius oppositum ex hoc loco probatur.

2º Testimonium alterum, quod illi theologi dicunt sibi videri « apodicticum, » est Matth. XXIV. 22. 24. (coll. Marc. XIII. 20. 22.). « Nisi breviati fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro, sed propter electos breviabuntur dies illi... Surgent pseudochristi... ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi. »

Consideremus primo « breviationem dierum propter electos, » de qua apud Matth. v. 22; apud Marc. v. 20. At haec pertinent ad eam partem orationis Christi, in qua agit de Hierosolymorum eversione (1). Ait ergo Christus, nisi dies illi belli ferocissimi breviarentur, omnes morte miserrima perituros esse; sed propter electos, h. e. usu loquendi in N. T. frequenti (th. LVI.) propter Christianos fore, ut brevientur dies illi. Quae quid quaeso ad rem nostram?

Concedimus nihilominus, electos intelligendos esse etiam praedestinatos, et sermonem esse non de temporali tantummodo, sed de aeterna quoque salute. Hoc dato quibus argumentis suadebis, illos absoluta voluntate fuisse electos ad gloriam aeternam ante praevisionem iustitiae et meritorum, in quibus supponuntur tum esse, quando dies breviabuntur, et ante decretam eis breviationem dierum in praeviso statu iustitiae comparatae utique per gratiam, sed non sine libera sua cooperatione? In verbis Christi de tali ordine electio- nis absolutae primum ad gloriam, deinde ad merita et ad perseverantiam in meritis certissime nullum est indicium.

(1) Lege cl. P. Patrizi commentarium in Marc. c. XIII; de Evangelis l. II. n. 148-150; et de Interpretatione ss. SS. l. I. n. 339.

Quando dicuntur *electi* (in hypothesi quam nunc damus) electio seu praedestinatio in divina praescientia supponitur completa a prima gratia usque ad gloriam. Si iam quaeritur, quo ordine dona sese excipiant in praedestinatione, hic ordo non potest erui ex eo, quod in executione praeservatio a lapsu, perseverantia, et generatim omnis gratia conferri dicitur *propter electos*. Omnis enim gratia etiam illis, qui in praescientia Dei sunt reprobri, confertur *voluntate antecedente*, ut fiant electi; a fortiori ergo iis, qui in praescientia Dei sunt praedestinati, confertur ex voluntate electionis, et ut sint electi. Ergo certe in omni sententia praedestinationis sive ante sive post praevisa merita, vere dicitur praeservatio a lapsu, amotio temptationum, breviatio dierum fieri *propter electos* (cf. p. 657. sqq.). Ex illis ergo verbis Christi Domini nihil potest confici de ordine praedestinationis ad gloriam. Imo si in illis hic ordo reperiri deberet, is potius esset inversus. Ratiocinando enim in ea hypothesi, concludendum esset in hunc modum: antecedenter et in signo priori ante praevismam iustitiam in qua tum futuri sunt, et ante decretam ac praevismam amotionem periculorum tum ingruentium nondum sunt *absolute electi*; sed in eo signo salus est adhuc velut suspensa: « non fieret salva omnis caro; » sicut alibi in Scriptura ante praevismam iustitiam finalem exhibetur salus ut adhuc incerta (supra th. LIX. n. 2.). Unde illud incisum: « breviabuntur dies illi propter electos, » (in hypothesi concessa) non significaret: *quia ante praevisionem meritorum et perseverantiae absolute iam sunt electi*, ideo breviabuntur dies illi; sed significaret: dum Deus videt pro eo tempore illos esse iustos per gratiam et per suam cooperationem sub gratia, eis decernit gratiam praeservationis a magnis temptationibus, sub quibus caderent, *ut sint absolute electi* ad gloriam voluntate consequente ad praevisa merita et ad perseverantium.

Altera pars textus, qui obicitur Matth. v. 24; Marc. v. 22. pertinet utique ad illam orationis partem, in qua Dominus declarat secundi adventus sui indicia. Inter haec sunt pseudochristi et pseudoprophetae, qui portenta patrabunt, « ut, si fieri potest, in errorem inducantur etiam electi »

penes Mattheum; seu « ad seducendos, si fieri potest, etiam electos, » ut habet Marcus. Non video, quid ex his consequatur ad confirmandam praedestinationem potius ante quam post praevisa merita; in omni enim sententia quae haeretica non sit, indubitatum est, praedestinatos in sensu composito non posse, in sensu diviso posse labi finaliter. Vide supra p. 629. 630. Nemo dubitat de praedestinationis infallibilitate, quae sola ex his verbis potest colligi; at de ordine, quo se excipient praevisa merita et praedestinatio ad gloriam, nulla est mentio.

3º Testimonium sequitur ex Act. XIII. 48. « Crediderunt, quotquot erant praordinati ad vitam aeternam. » Animadverto a) hic dici, credidisse *omnes et solos praordinatos in vitam aeternam*. Si ergo praordinatio in vitam aeternam significat absolutam praedestinationem ad gloriam, Spiritus Sanctus revelasset nobis, omnes illos qui tum crediderunt, fuisse praedestinatos; omnes alios qui in hac Pauli praedicatione Antiochiae Pisidiae non crediderunt, fuisse reprobos; quae omnia sunt saltem non probabilia. b) Concedamus interim ita esse; quid inde consequitur? Enuntiatur factum, omnes in illa civitate praedestinatos ad gloriam Paulo praedicante suscepisse fidem; sed non dicitur, eos fuisse praedestinatos ad gloriam antecedente voluntate ante praevisionem fidei et meritorum supernaturalium. Ita sine dubio affirmari debet e. g.: credent, iustificabuntur, perseverabunt, quotquot sunt praedestinati ad vitam aeternam; neque tamen ideo affirmatur praedestinatio ad vitam ante praevisa merita. Cf. supra p. 686. 687. Ceterum c) genuinus sensus huius loci videtur esse omnino aliud, nihil pertinens ad praesentem disputationem. Ordinatio enim ($\tau\alpha\xi\iota\varsigma$) in vitam aeternam h. l. nihil est aliud, quam animi per gratiam dispositio necessaria ac per se tendens et ordinata ad vitam aeternam tamquam finem; graece enim non legitur προτεταγμένοι vel προωρισμένοι, sed ὄντες ἡταν τεταγμένοι εἰς ζωὴν ἀιώνιον. Quotquot igitur tum ita erant dispositi per gratiam cum non resistantia contra illam, ii omnes et soli crediderunt (1).

(1) Ne quaeso contra hanc interpretationem obiicias, hoc quod nos in

4º Remanet explicandus locus Apostoli Rom. VIII. 28-30.
Post descriptam cap. VII. et VIII. infirmitatem carnis, aerumnarumque praesertim internarum permissionem ex una parte et virtutem Spiritus, quo sumus filii Dei, ex parte altera, Paulus prosequitur: « Scimus autem, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum iis, qui secundum propositum vocati sunt sancti. Nam quos praescivit, et praedestinavit conformes fieri imaginis filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem praedestinavit, hos et vocavit; et quos vocavit, hos et iustificavit; quos autem iustificavit, illos et glorificavit » v. 28-30.

In primis animadverto, ss. Patres ex hoc ipso loco valde frequenter docere, praedestinationem ad vitam aeternam esse ex praesentia meritorum. Vide Ambrosium, Ambrosiastrum, Theodoretum citatos in thesi LIX. n. II. Porro Origenes in Rom. I. VII. n. 8, Chrysostomus hom. XV. n. 1, Isidorus Pelusiota l. 1V. ep. 51. ad Theonem, Theodoretus, Oecumenius Theophylactus in h. l. *propositum* interpretantur non Dei, sed propositum et voluntatem hominis. Quae huius vocis explicatio licet vera non sit, ostendit tamen clarissime, quomodo hi Patres intellexerint ordinem inter praesentiam et praedestinationem nominatim in his verbis Apostoli: « *quos praescivit et praedestinavit.* » Unde ait Oecumenius, sicut in vocatione, iustificatione et glorificatione per gratiam, ita in praedestinatione ubique subintelligi oportere etiam praevisum liberum propositum hominis. « *Quos praescivit, hos etiam praedestinavit, qui secundum propositum sunt...* » ut nihil absurdum occurrat, si Deus quibusdam beneficat, quibusdam vero non. Quum autem subauditur secundum *propositum*, statuitur illorum virtus (sub gratia utique), qui

textu contineri dicimus, per se patere, nec opus fuisse Lucae id scribere; scopus enim Lucae in his verbis est, declarare a Deo esse gratiam fidei, per quam homines ordinantur in viam salutis aeternae. Cf. P. Patrizi in h. l. Sunt isti « *quoquot praeordinati* » penes Lucam omnino in ea conditione et dispositione, quam ipse Dominus necessariam declaravit: « *Nemo potest venire ad me, nisi Pater qui misit me, traxerit eum...* » *Omnis qui audivit a Patre, et didicit* (qui non solum audivit ἀκούων, sed etiam didicit μαθών in actu nempe secundo et libero consensu), *venit ad me* » Io. VI. 44. 45.

secundum proprium propositum (libere sed adiuti gratia) crediderunt, et a personarum acceptione Deus liberatur » Oecumen. in h. l. T. I. p. 314. Gemina habet Theophylactus. « *Vocatus est homo secundum propositum, h. e. secundum propriam voluntatem; non enim sufficit vocatio (quae sit ex voluntate Dei antecedente); secus omnes essent salvati, omnes enim sunt vocati; sed opus est etiam libera voluntate...* » Prior est praesentia, deinde praedestinatio » Theophylact. in h. l. T. II. p. 63. Non minus diserte locum eundem de praedestinatione post praevisa merita explicitant Sedulius in commentario (Bibl. Max. PP. T. VI. p. 519.), Remigius (Altisidorensis? ibid. T. VIII. p. 917.).

Accedimus ad textum ipsum, et primum quidem singulas locutiones de quibus potest oriri dubitatio, deinde sensum totius contextus declarare studebimus.

a) Declaratio singularum sententiarum. « *Qui secundum propositum vocati sunt sancti.* » In textu graeco nomen *sanc-ti* non exstat, legitur vero in Vulgata et penes aliquot PP. latinos; graece est τοις κατα προθεσιν κλητοις ουσιν. Sancti in libris N. T. sunt ipsi Christiani; adeoque sensus illo nomine addito vel dempto non mutatur.

Propositum (προθεσις) de Deo in N. T. praedicatur quinques, nempe h. l.; Rom. IX. 11; Eph. I. 11; III. 11; 2. Tim. I. 9, quibus in locis omnibus significatur Dei propositum et voluntas, prout ab aeterno refertur ad beneficium supernaturale effectu ipso conferendum in tempore; proindeque adsignificatur effectus reapse futurus, et excluditur meritum naturale aut ius humanum ad ipsum beneficium. Unde *propositum* non est voluntas antecedens conditionata; sed semper est voluntas absoluta, quae ubi ad liberos creaturarum actus refertur, praesentiam includit (th. LVI.).

Porro *vocati* (κλητοι) possunt quidem in oppositione ad *electos* dici etiam illi, qui vocationem non sunt secuti, ut Matth. XX. 16; XXII. 14; in aliis tamen locis κλητοι sunt fideles vocationem re ipsa secuti, quo sensu Paulus in comitate sequente adhibet verbum *vocare*: « *quos vocavit, hos et iustificavit.* » Ubi vero additur « *propositum,* » nullo modo possunt dici secundum *propositum vocati*, nisi qui